

Handelshøyskolen BI

MAN 51861 Juss for ledere

Term paper 60% - R

Predefinert informasjon

Startdato:	13-09-2021 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	23-05-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	P		
Flowkode:	202210 10086 IN02 R P		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Grete Thomassen Dalen

Informasjon fra deltaker

Tittel *: MAN 5188 - Juss for ledere

Naun på veileder *: Anette Hemmingby

**Inneholder besvarelsen
konfidensielt
materiale?:** Nei

**Kan besvarelsen
offentliggjøres?:** Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 15

**Andre medlemmer i
gruppen:** Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

22.05.2022

MAN 5188

Juss for ledere

Eksamen start: 13.09.2022

Eksamen slutt: 23.05.2022

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
INNLEDNING	3
KAOS SKOLE OG BARNEHAGE I KVALVIK KOMMUNE	4
FAKTUM	4
MØTE MELLOM ANSATTE PÅ SKOLEN	6
RETTLIG PROBLEMSTILLING	8
FORARBEIDER	9
PROP. 57 L (2016-2017).....	9
ODELSTINGSPROPOSISJON NR 72 (2001-2002)	10
PROPOSISJON 81 L (2019-2020) INTERNKONTROLLREGLER I SEKTORLOVGIVNINGEN	10
NOU 2015:2: Å HØRE TIL	10
REGELVERK	10
FORMÅLSPARAGRAFEN	10
FORSKRIFT OM MILJØRETTET HELSEVERN I BARNEHAGER OG SKOLER	11
KONGERIKET NORGES GRUNNLOV (GRUNNLOVEN)	11
FNS BARNEKONVENSJON	11
LOV OM LIKESTILLING OG FORBUD MOT DISKRIMINERING	12
LOV OM BEHANDLING I FORVALTNINGSSAKER.....	12
LOV OM GRUNNSKOLEN OG DEN VIDAREGÅANDE OPPLÆRINGA (OPPLÆRINGSLOVA)	12
DRØFTING AV PROBLEMSTILLING	12
<i>Plikten til å følge med</i>	14
<i>Plikten til å gripe inn:</i>	16
<i>Plikten til å varsle</i>	17
<i>Plikten til å undersøke:</i>	18
<i>Plikten til å sette inn tiltak</i>	21
KONKLUSJON	23
LITTERATURLISTE	26

Sammendrag

Kaos skole og barnehage er et oppvekstsenter i Kvalvik kommune. Kari Klok er enhetsleder og rektor. Kaos skole er en forholdsvis liten skole med 150 elever. Det er ei bygd hvor alle kjenner alle. Robert Krevende er elev på skolen. Robert har diagnosene ADHD og autisme. Skolen opplever han som en krevende gutt. Robert går i 9. trinn. Robert kommer ofte opp i konflikter. Han opplever at noen elever sier stygge ting til han, sparker, slår og stenger han ute på sosiale medier slik som Snapchat. Robert har mange ganger sagt ifra om hvordan han har det til de ansatte på skolen. Mor til Robert har flere ganger sendt meldinger til skolen om at Robert ikke har et trygt og godt skolemiljø. Hun har også ringt og hatt møter med kontaktlæreren. En renholder har også varslet lærerne om at Robert blir utsatt for krenkelser av noen andre elever. Dette har hun observert i gangen. Lærerne setter inn tiltak rettet mot Robert for å forhindre at han kommer opp i vanskeligheter. Lærerne synes dette er merarbeid. Rektor går gjennom lovverket angående et trygt og godt skolemiljø hver høst med alle ansatte. Lærerne har faste samarbeidsmøter hvor inspektør er med. Kaos skole har en kultur hvor de ikke dokumenterer så mye skriftlig. De velger heller å diskutere det de opplever. Rektor Kari har en inspektør som hun stoler på, men de har ikke skriftliggjort hvilke rutiner de bruker innad i ledelsen, med tanke på å følge opp skolemiljøsaker. Mor opplever at skolen ikke tar Robert og hennes henvendelser på alvor, så hun sender til slutt en klage til Statsforvalteren.

Innledning

Den 1. august 2017 ble kapittel 9 A i opplæringsloven om skolemiljø revidert. Lovkravet om et trygt og godt skolemiljø ble skjerpet. Allerede i 1969 i grunnskoleloven ble elevenes arbeidsmiljø nevnt. Psykososialt miljø har vært tema i alle læreplaner, men med ulik vektlegging. Lovreguleringen har gått fra å være en plikt for skolen, til nå å være en rettighet for elevene. Selv om vi har hatt opplæringsloven kapittel 9 A en stund, så ser man fortsatt at det kan være utfordrende å håndtere disse sakene.

Jeg vil innledningsvis nevne noen forarbeider som er gjort i forkant av endringen som ble gjort med kapittel 9 A. Jeg vil også ta med ulike regelverk som ligger til grunn for retten til å ha et trygt og godt skolemiljø. Sentrale prinsipper fra både forarbeider og regelverk er inkludert i opplæringsloven. Jeg avgrenser oppgaven min til å drøfte mitt faktum stort sett opp imot opplæringsloven. Da både andre regelverk og forskrifter til dels overlapper med reglene i opplæringsloven.

Jeg har valgt å bygge opp oppgaven med en helhetlig drøfting rundt alle delpliktene. Jeg kunne ha valgt å gå mer i dybden på en delplikt, men praksis har vist meg at disse sakene er ofte så sammensatte, så jeg ønsker å ha et mer overordnet blikk for å se helheten i pliktene som følger av § 9 A. Jeg har valgt å gå inn i flere elementer, heller enn å velge et lite felt og gå i dybden. De fem delpliktene vil bli drøftet opp mot mitt faktum.

Jeg har valgt å avgrense min oppgave til kun å bruke dommen fra Høyesterett. Det finnes andre dommer som omhandler et trygt og godt skolemiljø, men på grunn av omfanget på denne oppgaven har jeg valgt å bruke HR-2012-241-A som rettspraksis for å belyse problemstillinga mi.

Jeg vil i min oppgave drøfte om retten til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt for Robert som går på Kaos skole.

Kaos skole og barnehage i Kvalvik kommune

Faktum

Kari Klok og Kvalvik kommune

Kari Klok jobber i Kvalvik kommune. Kvalvik kommune har 12 000 innbyggere. Tettstedet Kari jobber på har 900 innbyggere. Kari er enhetsleder på Kaos skole og barnehage. Det er et oppvekstsenter med 150 elever på skolen og 50 barn i barnehagen. Kaos skole består av 1.-10. trinn. Kari er rektor ved skolen og har det øverste ansvaret for barnehagen. Kari Klok har vært enhetsleder der i fem år. Kaos er en plass hvor alle kjenner alle. Mange familier har bodd der over flere generasjoner. Det er mange som driver med landbruk. Idrettslaget i bygda er stort og aktivt. Medlemmene i styret har vært faste over år. Lederen for idrettslaget har hatt vervet i 15 år. Inge heter han. Inge er inspektør ved Kaos skole, og sitter i ledergruppa til rektor. I ledergruppa sitter også Kristine. Hun er leder for skolefritidsordninga ved skolen. Kristine er utdannet fagarbeider. Kristine og mannen har tre barn. De går alle på Kaos skole.

Skoleeier

Kari har nettopp fått beskjed fra kommunalsjefen om at de har analysert spesialundervisninga i Kvalvik kommune. Da har de oppdaget at det er 15 % av elevene ved Kaos skole som mottar spesialundervisning. Dette synes kommunalsjefen er for mange. Hun ber Kari Klok om å ta tak i dette.

Familien Krevende

Kari Klok er en populær rektor i bygda. Hun samarbeider godt med de fleste foreldrene, og har fått til et godt samarbeid med lag og foreninger. Det er spesielt en familie som Kari Klok bruker mye tid på. Det er familien Krevende. Familien Krevende består av far Frode, mor Mari og guttene Robin, Raymond og Robert. Familien Krevende er et kjent navn i bygda. Det er ansatte ved skolen som starter opp som lærere og barnehagelærere for andre generasjon Krevende.

Bygdadyret

Praten går lett på personalrommet på Kaos skole. Det snakkes om stort og smått. Kristine SFO-leder er ei dame som bor i bygda, så hun forteller ofte om små og

store hendelser til de andre. Hun sier at det er viktig at alle ansatte faktisk får høre litt om hva som foregår utenom skoletid, og da spesielt i familien Krevende. En mandag fortalte hun at det hadde vært politi i gårdsplassen deres. Hun spekulerte i at det hadde vært en voldshendelse mellom faren og Robert. Det måtte jo være noe alvorlig i og med at politiet hadde vært der.

Spesialundervisning

Rektor Kari er ei pliktoppfyllende dame, så hun begynner å lage en oversikt over alle elevene som får spesialundervisning. Da ser hun at alle tre guttene Krevende har store og tunge enkeltvedtak. Robert har en sakkyndig vurdering, og rektor Kari har skrevet enkeltvedtak som er i samsvar med tilrådte timer fra Pedagogisk psykologisk tjeneste. Hun kaller inn kontaktlærerne til de tre guttene, inspektør Inge og spesialpedagogen til et møte. De sier at rektor ikke må endre på dette vedtaket, for dette er gutter som virkelig må ha hjelp. De er ikke så svake faglige mener lærerne, men de er så utagerende alle tre. De har en meget krevende atferd, og kommer ofte opp i små og store hendelser.

Robert sin atferd

Kontaktlæreren for Robert i 9. trinn sier at han har fått mange klager fra andre foreldre, og at han har flere ganger snakket med foreldrene Krevende. Der er det ingenting å hente sier han. De bare bortforklarer det hele, og sier at det er Robert som blir mobbet av de andre. Kontaktlæreren og spesialpedagogen er enige om at det er ikke rart de andre tar igjen på Robert. Klassekameratene er skikkelig lei av oppførselen hans. Inspektør Inge kan fortelle at han som leder i idrettslaget også får høre mye om Robert sin atferd på fotballbanen. Han er meget hissig, og kommer fort opp i konflikter der også. Inge sier at mor til Robert hadde tatt et skjermbilde av ei melding Robert hadde fått. Der stod det: «Jeg skal knuse trynet ditt i morgen». Inge sa til mor at de hadde mer enn nok å gjøre på skolen om de ikke skulle rydde opp på privaten også.

Inspektør Inge sier at det må legges mer til rette for Robert på skolen. Han med sine to diagnoser og vansker trenger mer tilrettelegging i hverdagen. Inspektør Inge foreslår at gutten får en dagsplan med god oversikt over dagen. Han foreslår også at spesialpedagogen tar over kontakten med foreldrene i en periode. Inge sier rett ut at han ser at samarbeidet skole-hjem ikke fungerer.

Rektor Kari Klok tenker mye på dette etter møtet. Hun tar en uformell samtale i lunsjen på fagnettverket med skoleeier om saken, men Kari ønsker å ordne opp selv på egen skole. Kari sier at hun mener de har gjort det man med rimelighet kan forvente av en skole. Skoleeier skryter av at Kari er så flink og selvstendig.

Møte mellom ansatte på skolen

Kari bestemmer seg for å kalle inn alle de som jobber på ungdomsskolen til et møte angående skolemiljøet. Både fagarbeiderne og lærerne stiller opp, og de er enige om at Robert er en vanskelig elev. Det er en slitasje blant de som har jobbet nærmest han, og alle har en forståelse for at kontaktlæreren har mye fravær på grunn av at det er så krevende med Robert. Robert klarer ikke å forholde seg til skolen sine regler. Robert kommer ofte opp i konflikter med de andre elevene. Lærerne har ikke tall på hvor mange meklingsmøter de har hatt mellom Robert og noen av de andre guttene. De har prøvd å få Robert til å si unnskyld når han slår og sier masse stygge ord. Lærerne på trinnet mener de legger godt til rette for at Robert skal ha en fin skoledag, men på grunn av mye fravær på trinnet klarer de ikke alltid å være tett nok på i friminuttene. Robert er med på en gruppe som jobber med sinnemestring. Han får også bake sammen med en fagarbeider hver fredag. Robert har egne sosiale mål som han øver på hver uke. Lærerne er enige om at de har satt inn mange tiltak for å prøve å endre Robert sin atferd. Alle ansatte som jobbet på skolen er informert om Robert sine vansker, og de har en tilsynsplan som beskriver hvem som har ansvar for å følge opp Robert i alle friminutt. Mange ansatte synes det er en belastning å skulle følge Robert i friminuttene. «Gå på han», som de sier. Inspektør Inge har ansvar for å sette opp inspeksjonsplan, og han har fordelt vaktene på Robert på flere, slik at belastningen skal bli mindre. Lærerne sier at det er ikke alltid de rekker å komme seg ut før Robert er oppe i en situasjon. De sier at de må få lov til å hente seg en kaffekopp før de går ut, og ofte er det kø ved kaffemaskina. Flere ansatte sier at de overser en hel del både av det Robert utfører, og også mange av de nedlatende kommentarene som Robert får av medelever. Mange ansatte sier at de har gitt opp å be om flere ressurser fra ledelsen ved skolen. Lærerne på trinnet sier at de har mye merarbeid på grunn av denne eleven, og er lei av at andre ansatte klager på Robert og alt det støyet som er rundt han.

Kristine SFO-leder sier at hun har hørt at foreldrene kanskje skal skilles. Kari Klok avslutter møtet med å si at hun skal snakke med foreldrene til Robert. Sånn kan han ikke holde på lengre.

Samtale med mor

Samme dag tar rektor en telefonsamtale til mor Mari. Kari har bestemt seg for å være streng og tydelig. Kari starter samtalen med å si at dette går ikke lengre. Robert er en umulig elev for tida. Kontaktlæreren er sykmeldt på grunn av Robert. Hun spør om hvordan han er hjemme. Mor Mari blir sint for de beskyldningene rektor kommer med, og forteller at hun har tatt kontakt med lærerne på trinnet mange ganger for å si at Robert gruer seg til å gå på skolen. Hun må følge han til skolen hver eneste dag. Robert har begynt å utvikle skolevegring mener mor. Mor navngir flere elever på trinnet som hun mener mobber gutten deres. Kari Klok skjønner at dette er en sak hun må se nærmere på. Hun ber mor om skriftliggjøring av denne klagen. Kaos skole behandler ikke muntlige klager. Kari har vondt i hodet når hun går hjem den dagen.

E-post fra mor

Dagen etter får hun en lang e-post fra mor til Robert. Mor skriver at bakgrunnen for henvendelsen er at Robert har vært involvert i uønskede hendelser i ett år nå. Dette har skjedd ukentlig og noen ganger flere ganger i uka. Hun har ved flere anledninger blitt oppringt av andre foreldre som har fortalt om alvorlige hendelser hvor Robert har vært involvert. Mor skriver at hun og far hadde en god prat med Robert kvelden før, og da hadde han fortalt at han ikke hadde noen venner. Han hadde også sagt at friminutt og svømming var de verste aktivitetene. Mor skriver videre at gutten kommer ofte hjem med blåmerker, og at han forteller om slag og spark. Dette har vært verst på vinteren, da de ofte har lekt «Kongen på haugen» i den store snøhaugen. Mor skriver at hun har vært i kontakt med både helsesykepleier og Pedagogisk psykologisk tjeneste i Kvalvik kommune. Robert fikk for flere år siden diagnosen ADHD og en diagnose innenfor autismespekteret. Robert fikk lenge oppfølging av spesialisthelsetjenesten, men det ble bare brått avsluttet. Mor skriver at det er vanskelig å få Robert til å ta medisin. Han mister matlysten og oppleves som sløv, skriver mor. Mor navngir spesielt en elev som hun mener står bak det meste av mobbinga. Hun omtaler denne som lederen av

gjengen. Mor skriver videre at hun opplever at Robert er helt nederst på rangstigen, og at han blir et lett bytte for de andre barna. På grunn av hans utagerende atferd har Robert et eget rom på skolen. Mor skriver at dette er med på å ekskludere Robert fra klassemiljøet. Mor skriver videre at hun har skrevet 30 meldinger til kontaktlæreren både som SMS, og som meldinger i den digitale plattformen som Kvalvik bruker. Hun etterlyser også svar på den e-posten hun sendte til rektor for tre uker siden. Der beskrev hun en konkret hendelse med fagarbeider Kristine. Klassen hadde vært på svømming, og det hadde vært flere episoder i garderoben. Kristine hadde startet økta i svømmehallen med å skjelle ut Robert foran alle de andre. Hun hadde sagt at nå var det nok, og at han ikke fikk være med de 30 første minuttene i svømminga. Han måtte sitte på benken og se på. Mange av de andre elevene hadde kommet med ekle kommentarer foran både elever og lærere. Rektor skifter fort over til innboksen sin, og leter etter en e-post fra mor. Hun har over hundre uleste e-poster. Så finner hun e-posten fra mor og far Krevende. Der står det at de over lengre tid har hatt store samarbeidsproblemer med skolen, og at kommunikasjonen er svært dårlig. Mor har over flere år varslet om at hun ikke får høre om episoder som skjer på skolen. Hun har gjentatte ganger bedt om at kontaktlærer må sende ei melding, eller ringe. Mor beskriver at gutten hennes er klassen sin hakkekylling. I den e-posten finner rektor også beskrevet det som hadde skjedd i svømminga. Denne hendelsen hadde hun ikke hørt om før.

Nederst i den lange e-posten skriver mor at de allerede har vært i kontakt med media, og at de er interessert i å ta saken. Foreldrene skriver at nå er det nok, og at de også har vært i kontakt med Statsforvalteren. De kommer til å sende en klage dit.

Rettslig problemstilling

Har Kaos skole oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø for Robert, eller kommer regelverket i Opplæringsloven kapittel 9 A-4 til anvendelse?

Forarbeider

Prop. 57 L (2016-2017)

I forarbeidet til dokumentet om endringer i opplæringsloven blir det fremhevet at alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø. Det er fortsatt elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn. Dette kommer frem av § 9 A-2. I forarbeidet til §9 A-3 står det at begrepet krenkelser skal tolkes vidt. Begrepet krenkelser kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot eleven. Krenkelser kan også være mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Under §9 A-4 beskrives det i forarbeidene at loven skal innebære mer enn frihet fra krenkelse. Skolemiljøet skal være trygt og godt for alle elever, slik at det legger til rette for utvikling av helse, trivsel og læring. I forarbeidet står det også at skolen har et skjerpet ansvar for særskilt sårbare barn. Departementet foreslår allerede i forarbeidet å lovfeste en vid undersøkelsesplikt for skolens ansatte. Enhver mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal undersøkes snarest.¹

Det er rektor sitt ansvar at varslene blir håndtert på en forsvarlig måte. Det er rektor som skal varsle skoleeier i alvorlige saker. §9 A-6 åpner opp for at foreldre kan melde saken til Statsforvalteren. Da må foreldrene først ha meldt saken til skolen. I forarbeidene står det at det er ikke noe formkrav til henvendelsen. Den kan være både muntlig og skriftlig. Til § 9 A-9 så er første ledd nytt. Der står det at skolen skal informere alle elever og foresatte om retten til et trygt og godt skolemiljø. Foreldre og elever skal få nok informasjon til å vite hva rettighetene er, og hvordan de skal gå frem hvis de mener at skolemiljøet ikke er trygt og godt.²

¹ Prop. 57 L (2016-2017)

² Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven)

Odelstingsproposisjon nr 72 (2001-2002)

Til § 9 A-3: Under det psykososiale miljøet definerer de hva mobbing er. Mobbing beskrives med tre faktorer: At mobbingen gjentas over tid, mobbingen skjer ved fysisk kontakt, ord eller andre måter og det er en viss ubalanse i styrkeforholdet mellom de/den som mobber og den som blir mobbet.³

Proposisjon 81 L (2019-2020) Internkontrollregler i sektorlovgivningen

Av opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd fremgår det at skolene skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og sikkerheten til elevene, slik at kravene i eller i samsvar med opplæringsloven kapittel 9 A blir oppfylt. Det fremgår videre at rektor har ansvaret for at dette blir gjort. Bestemmelsen omfatter både krav til å ha internkontroll for å sikre at kravene i opplæringsloven kapittel 9 A blir oppfylt ved skolen, og et krav om at skolen skal arbeide forebyggende med å sikre et trygt og godt skolemiljø for alle elever.⁴

NOU 2015:2: Å høre til

Norges offentlige utredninger sitt utvalg foreslår i denne utredningen tiltak for at alle elever skal ha et trygt psykososialt skolemiljø uten krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. I NOU 2015:2 står det at det er avgjørende at alle elever må ha et trygt og godt skolemiljø for å føle seg inkludert.⁵

Regelverk

Formålsparagrafen

Retten om et trygt og godt skolemiljø kommer også til uttrykk i formålsparagrafen (§ 1-1). Elevens beste skal alltid være et grunnleggende hensyn. Alle elever skal behandles likeverdig, og ingen elever skal utsettes for diskriminering. Det fremheves at det skal lyttes til hva elevene har å si.⁶

³ Ot. Prp. nr 72 (2001-2002)

⁴ Prop. 81 L (2019-2020) Internkontrollregler i sektorlovgivningen

⁵ NOU 2015:2: Å høre til

⁶ Lov og grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven se overordnet del)

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler

I § 1 står det at forskriftens formål er *å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter som nevnt i § 2 fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade*. Videre står det i § 12 angående psykososiale forhold at *virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold*.⁷

Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven)

I Grunnloven § 104 står det at: *Born har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Dei har rett til å bli høyrde i spørsmål som gjeld dei sjølve, og det skal leggjast vekt på meininga deira i samsvar med alderen og utviklingssteget. Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn*.⁸ Her blir elevenes rett til medbestemmelse understreket. Det samme gjelder for prinsippet om barnets beste.

FNs barnekonvensjon

Artikkel 3 tar for seg begrepet barnets beste.

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. At det lovfestes at skolen i alle sine aktiviteter, vurderinger og beslutninger for å oppfylle aktivitetsplikten skal legge vekt på hensynet til barnets beste, understreker dette sentrale prinsippet. Artikkel 12 omhandler retten til å bli hørt. Barn skal ikke bare bli hørt, men de skal kunne medvirke og delta i saker som angår dem.⁹

⁷ Forskrift om miljørettet helsevern for barnehager og skoler

⁸ Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven)

⁹ Barnekonvensjonen

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering

Elevene er vernet mot diskriminering og trakassering gjennom reglene i likestillings- og diskrimineringslovene. Elevene skal ha like muligheter, og like rettigheter.¹⁰

Lov om behandling i forvaltningssaker

I § 1 angående forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt, står det at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. *Det skal påse at mindreårige parter har fått mulighet til å gi uttrykk for sitt syn, i den grad de er i stand til å danne seg egne synspunkter på det saken gjelder. De mindreåriges syn skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet.*¹¹ Barnets rett til å bli hørt er også regulert i § 17 andre punktum. Forvaltningen har en særskilt plikt til at barn får gitt uttrykk for sitt syn.¹²

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

Regelverket om elevene sitt skolemiljø er nedfelt i Opplæringsloven kapittel 9 A.

I § 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø står det:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. Det står vidare § 9 A-3 at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

*Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.*¹³

Drøfting av problemstilling

Kaos skole har en plan for et trygt og godt skolemiljø. Rektor på Kaos skole går gjennom planen med alle ansatte hver høst. I planen beskrives hva som menes med mobbing, hvilke tiltak de har for forebygging og en handlingsløype som viser hvordan de skal gå frem ved saker som omhandler elevene sitt skolemiljø. Det

¹⁰ Lov om likestilling og forbud mot diskriminering

¹¹ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

¹² Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

¹³ Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

finnes mange ulike definisjoner på mobbing, og mange bruker ordet krenkelse i stedet. Krenkelse kan det også være enkeltepisoder som oppleves som utrygt for eleven. Det må ikke være den systematikken som begrepet mobbing innehar. Det kan være både ord og handlinger. I begrepet krenking kan det være både enkelthendelser, og mer systematiske hendelser.¹⁴

Definisjon av ordet mobbing blir beskrevet både i Prop. 57 og i Ot.prp.nr 72.¹⁵ Kaos skole har valgt å bruke definisjonen av mobbing som innebærer at det skal være et ulikt styrkeforhold, og at det skal være flere hendelser over tid. Robert har ved flere anledninger sagt ifra til lærerne på skolen om at han opplever mobbing. De ansatte selv har også sett dette både i timer og friminutt. Mor til Robert har ved mange anledninger sagt ifra til skolen om at gutten ikke har det trygt og godt. Skolen mener at Robert kommer opp i mange situasjoner selvforskyldt, og at det må tåles en viss uenighet mellom elever. De har ikke lagt vekt på den subjektive opplevelsen til Robert. Retten etter § 9 A-1 er en individuell rettighet.¹⁶

Det er rektor som har ansvaret for at Opplæringslovens § 9 A-4 blir fulgt.¹⁷ Rektor på Kaos skole sier hun ikke har blitt informert om hvor alvorlig denne saken er. Hun har fått en e-post fra mor, men den lå ulest i innboksen hennes. Hun hadde oversett e-posten, som dokumenterer varslingen. En må forvente at en rektor har kontroll på e-postkorrespondanse. Rektor har plikt til å starte en undersøkelse innen fem virkedager fra mottatt henvendelse. Denne kan være både muntlig og skriftlig. Kaos skole har et eget skjema som skal være kjent for alle ansatte, men dette er ikke brukt i denne saken.

Aktivitetsplikten består av fem delplikter

- *Plikt til å følge med*
- *Plikt til å gripe inn i akutte situasjoner*
- *Plikt til å varsle*
- *Plikt til å undersøke*
- *Plikt til å sette inn tiltak*

¹⁴ Eriksen, Bjørn. *Elevkrenkelser*, Cappelen Damm 2020.

¹⁵ Prop 57 og Ot.prp. nr 72

¹⁶ Regelverkstolkninger Udir 2010

¹⁷ Eriksen, Bjørn. *Elevkrenkelser*, Cappelen Damm 2020.

Plikten til å følge med

Opplæringsloven 9 A-4 sier følgende:

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.¹⁸

Skolen har ikke drevet et systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om Robert har hatt et trygt og godt skolemiljø. De har gått gjennom lovverket ved oppstart hvert skoleår, de har en plan for et trygt og godt skolemiljø og de har informert alle ansatte om dette, også skolesekretær, renholdere og driftsleder. En renholder ved skolen har ved flere anledninger snakket med læreren på trinnet om det hun ser i overgangen fra time til friminutt. Lærerne har svart med at Robert er en svært krevende gutt, og at det er ikke rart at han kommer opp i uheldige episoder. Opplæringsloven understreker at alle ansatte ved skolen skal følge med. Her har ikke Kaos skole tatt dette på alvor i og med at bekymringene fra en renholder har blitt bortforklart uten å undersøke dette nærmere.

Skolen skal følge særskilt med på blindsoner.¹⁹ Kaos skole har en inspeksjonsplan, men de har ikke definert hvor de såkalte blindsonene er. Robert har blitt utsatt for krenkelser særlig i garderober i forbindelse med svømming, men skolen har ikke hatt forsterket tilsyn her. Robert har også varslet om at han får mange kommentarer på vei inn og ut av klasserommet, men lærerne har valgt å gå fra personalrommet først når det ringer inn. Det betyr at det ikke er noen ansatte som har fulgt med i overgangene fra time til friminutt, heller ikke fra friminutt til time.

Robert har ved flere anledninger blitt dyttet ned fra snøhaugen under leken «Kongen på haugen». Lærerne har vært enige om at «de som er med på leken må tåle steken». Rektor ved skolen har noen gang stoppet denne leken for hele skolen, når klagene har vært mange nok fra andre elever og foreldre, men det har ikke vært noe systematikk på dette.

¹⁸ Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

¹⁹ Eriksen, Bjørn. *Elevkrenkelser*, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020.

Robert har ved flere anledninger opplevd krenkelser på fotballtreninga. Treneren har tatt kontakt med lærerne og varslet om dette. Kaos skole mener at det som skjer på fritida ikke kan være deres ansvar. Robert sine opplevelser på fotballbanen har blitt trukket inn i skolehverdagen hans, og påvirket skolemiljøet hans negativt. I tillegg har det vært flere episoder på Snapchat hvor han har fått tilsendt stygge kommentarer om sitt utseende.

Robert er en særskilt sårbar elev, og plikten til å følge med elever som er særskilt sårbare ble stadfestet av Høyesterett i Mobbedommen fra 2012 (HR-2012-241-A). I dommens punkt 24 står det at særskilt sårbare elever skal skolen være spesielt oppmerksomme på. Mor beskriver sin sønn som en hakkekylling, og at han var plassert nederst på klassen sin sosiale rangstige. Det er flere kjennetegn på at Robert er en særskilt sårbar elev. Han har etter utredning diagnosene ADHD og autisme som gjør at han har atferdsvansker og en nedsatt funksjonsevne. Han snakker bokmål istedenfor dialekt. Dette kan ha noe å gjøre med diagnosen autisme. De andre elevene har kommentert språket til Robert ved flere anledninger. Robert har høyt fravær og han gruer seg til å gå på skolen. Skolen har ikke fulgt så nøye med på antall dager fravær, og de har heller ikke tatt opp dette på møter med inspektør Inge. Inge som inspektør har et ansvar for å sjekke ut om elever har stort fravær. Dette skulle de gjort på teammøtene med alle lærerne på ungdomsskolen som de har hver måned. Kaos skole kan ikke dokumentere at de har fulgt spesielt med på Robert.

Inkludering er grunnleggende for alle. Robert føler seg ikke inkludert. Dette har han sagt mange ganger. De ansatte ved Kaos skole har ikke gode innarbeide rutiner for få følge med på skolemiljøet. Det er ikke en skolekultur ved Kaos skole som har kravet om nulltoleranse innarbeidet.

Plikten til å gripe inn:

Opplæringsloven 9 A-4, første ledd sier følgende:

*Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.*²⁰

Alle som arbeider ved Kaos skole har en plikt til å gripe inn for å stanse krenkelser dersom det er mulig. Det er flere ansatte ved skolen som har sett at Robert har vært utsatt for mobbing, og de har flere ganger prøvd å stanse dette ved å snakke med de andre elevene. De har også vært nødt til å gripe inn fysisk ved å holde Robert da han har vært i situasjoner hvor fysisk vold har vært utført. Lærerne har alltid vært bevisste på å ikke ta hardt i Robert. De har vært enige om å legge hånda bak på ryggen til Robert, og rettlede han inn til det rommet han bruker. Dette er en muntlig avtale lærerne har blitt enige om, den er ikke nedskrevet noen plass. Det har vært flere slåsskamper mellom Robert og enkeltelever, men også episoder hvor flere elever har utført fysiske krenkelser mot Robert. De har valgt å gripe inn fysisk mot Robert, fordi han ikke har gitt seg ved tilsnakk. De andre elevene har trukket seg unna når en lærer har kommet bort. Straffeloven §17 og §18 gir adgang til nødretts- eller nødvergehandlinger.²¹ Disse paragrafene kan brukes når det er nødvendig for å forsvare noen mot risiko for fysisk skade. Robert er en stor og sterk gutt, og han både slår og sparker medelever. Flere ansatte ved Kaos skole er redd Robert når han blir så sint, så de tør ikke gripe inn. Kaos skole har liten dokumentasjon som viser at ansatte har fulgt med, for deretter å ha grepet inn i uønskede hendelser. Det er heller ikke dokumentert at det er grepet inn på en forsvarlig måte. Lærerne har snakket sammen, og de har blitt enige om måter de skal stoppe uønsket atferd på, men dette er ikke skrevet ned noen plass.

²⁰ Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

²¹ Straffeloven

Plikten til å varsle

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd sier følgende:

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. ²²

Kari Klok sier at hun aldri har blitt varslet i denne saken. Hun har fått en e-post fra mor, men den har hun ikke lest. Rektor kan delegere dette til en annen i ledergruppa, men det har hun ikke gjort. Plikten om å varsle er todelt. Når noen på skolen har en mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal det varsles rektor. Ved alvorlige tilfeller har rektor plikt til å varsle skoleeier. ²³

Det er skolen sitt ansvar å sørge for gode relasjoner mellom elev-elev og elev-lærer, slik at det er et miljø for å si ifra om ting som ikke er bra. På Kaos skole er det mange som har sagt ifra. Robert selv har sagt ifra flere ganger, ansatte har selv sett og hørt at Robert har vært utsatt for krenkelsers, renholderen og mor.

Forarbeidene til kap 9 A fastslår at et varsel kan være muntlig.²⁴ Det trenger ikke være skriftlig. Rektor ba mor om skriftliggjøring av denne klagen, da de ikke tar imot et muntlig varsel. Rektor har ordnet et eget skriv som ansatte skal bruke ved mistanke om mobbing. Dette er ikke brukt. Robert har vært involvert i mange uønskede hendelser, og dette har vært tema på møter hvor skolen sine ansatte har deltatt. Ansatte har hatt kjennskap til og mistanke om at Robert ikke har hatt et trygt og godt skolemiljø. Ansatte burde varslet rektor på et tidligere tidspunkt.

Skoleeier skal varsles når det er alvorlige tilfeller jfr. lovens § 9 A-4 andre ledd.²⁵ Kaos skole har ikke klart å løse denne saken over tid, sammenholdt med at Robert er å anse som et særskilt sårbart barn. Varslingsplikten til skoleeier er derfor ikke oppfylt av rektor. Rektor Kari Klok tok en telefon til skoleeieren, men hun var ikke tydelig nok på at dette handlet om et utrygt skolemiljø for Robert. Kari Klok opplevde at hun hadde sagt ifra, men skoleeier forstod ikke alvoret. Skoleeier var glad for at rektor var så selvstendig. Det er alvoret i saken som avgjør om

²² Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

²³ Eriksen, Bjørn. Elevkrenkelsers, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020.

²⁴ Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

²⁵ Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

skoleeier skal bli varslet.²⁶ I denne saken er det utøvd vold, og det er flere elever som har utsatt Robert for krenkelser. Denne saken kommer inn under begrepet «alvorlig tilfelle». Skolen har ikke klart å løse saken over lengre tid, og Robert er et særskilt sårbart barn. HR i «mobbedommen» bemerker at saken ved et par tilfeller ble bragt oppover i systemet til inspektør og PPT, og da burde ledelsen ifølge HR benyttet sin posisjon og makt til å selv gripe inn i mobbingen.²⁷ Det samme gjelder for Kaos skole.

«Når en lærer krenker en elev er dette å betrakte som maktmisbruk»²⁸ Dette kan vi se i henhold til episoden fagarbeider Kristine og Robert hadde i svømmehallen. Kristine er voksen, hun er leder for ei gruppe elever i svømmehallen, og hun henger ut Robert foran alle de andre elevene, i tillegg gir hun han en straff i form av å må sitte på benken de første 30 minuttene av timen. Alle de andre elevene både ser og hører dette. Dette må betraktes som maktmisbruk. Barnekonvensjonen artikkel 19 sier at barn skal beskyttes mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk.

I Grunnloven er det flere bestemmelser om forbud av bruk av makt og tvang. I § 93 heter det: *Ingen må utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.*²⁹

I § 104 står det: *Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.*

*Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*³⁰

Plikten til å undersøke:

Opplæringsloven § 9 A-4, tredje ledd sier følgende:

*Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.*³¹ Det betyr at skolen skal starte

²⁶ Eriksen, Bjørn. Elevkrenkelser, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020.

²⁷ Barnekonvensjonen

²³ HR-2012-241-A

²⁸ Eriksen, Bjørn. Elevkrenkelser, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020. Se side 22.

²⁹ Grunnloven

³⁰ Grunnloven

³¹ Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

undersøkelser som får frem fakta om situasjonen, bakgrunn for Robert sin opplevelse, og hva i Robert sine omgivelser som påvirker hvordan han opplever skolemiljøet. Ved Kaos skole har de gjennomført elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet. De har ikke hatt tid til å se nøye på resultatene i fellesskap, da fagfornyelsen har tatt så mye av fellestida. Når en ansatt får mistanke om at en elev er krenket, skal det settes i gang undersøkelser med en gang. Kontaktlæreren til Robert har hatt mange samtaler med gutten. Han har delvis skrevet ned noe av innholdet i sin egen bok. Han har også ordnet en kladdebok som alle de som har inspeksjon kan skrive ned små og store hendelser som Robert er delaktig i. Dette har ikke blitt gjort av alle, og teamet har aldri sett på disse funnene sammen. Klassen har også gjennomført en sosiometrisk undersøkelse, men lærerne fant ikke noen ny og nyttig informasjon der. Formålet med slike undersøkelser er å få frem fakta i saken. Resultatene fra Elevundersøkelsen bør brukes i skolens systematiske arbeid etter §§ 9 A-3 første ledd og 9 A-4.³²

Kaos skole har ikke kartlagt situasjonen godt nok. De har gjennomført undersøkelser, men de har ikke brukt resultatene systematisk. Det har ikke blitt satt inn virkningsfulle tiltak mot mobberne. Høyesterett har i sin aktsomhetsvurdering i «Mobbedommen» konkludert med at man unnlot å kartlegge situasjonen, og man unnlot å sette inn tiltak mot mobberne. Høyesterett så trakasseringen i sammenheng med at A skilte seg ut.³³ Det samme gjelder for Robert. Han har et spesielt utseende på grunn av sine diagnoser. Han snakker bokmål i stedet for dialekt som sine medelever. Høyesterett mente at A samlet fremsto som en spesielt sårbar elev, som skolen i utgangspunktet burde ha spesiell oppmerksomhet rettet mot.³⁴ Det samme gjelder Robert. Han var utredet hos Barne og ungdomspsykiatrisk og fått to diagnoser, i tillegg var PPT en aktiv samarbeidspartner. De hadde skrevet en sakkyndig vurdering.

Robert hadde i flere samtaler gitt uttrykk for at han ikke hadde en god venn. Han opplevde å ha venner å være sammen med, men de trakk seg unna hvis det ble noe

³² Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

³³ HR-2012-241-A

³⁴ HR-2012-241-A

uro med andre elever. Dette kan sammenlignes med det som står omtalt i HR-2012-241-A. Her skriver Høyesterett at de øvrige klassekameratene opptrådte ikke som noe støtte for personen de omtaler som A. Han hadde ingen god kamerat. Høyesterett skriver videre at det ikke var balanse i makt og posisjon mellom partene.³⁵ Det samme gjelder ved Kaos skole. Det var en gutt som var lederen for mobbingen, men det var alltid flere som ble med. Lederen av gjengen var en gutt som mange vil være sammen med. Han var populær både hos jentene og guttene.

I Forskriften til Opplæringsloven § 2-1 står det om skolebasert vurdering:

*«Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Elevane skal involverast i denne vurderinga. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene».*³⁶ Skolene er pålagt å gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Med jevnlig menes her minst en gang i året. Der skulle Kaos skole ha oppdagat at de ikke jobber godt nok med resultater fra undersøkelser. Det samme gjelder for lovverket. De har skolemiljø som tema hver høst før skolestart, men personalet ved Kaos skole kan ikke lovverket godt nok.

Foreldreinvolvering er viktig, og foreldrenes syn på og engasjement for skolen har stor betydning.³⁷ Mor til Robert har flere ganger bedt skolen om hjelp. Hun har både muntlig og skriftlig sagt ifra til lærerne at Robert ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det beskrives i faktum at det er et anstrengt forhold mellom skole og hjem.

Om det psykososiale miljøet står det i § 9 A-3: *Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandla saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om*

³⁵ HR-2012-241-A

³⁶ Udir regelverkstolkninger <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/ekstern-vurdering/ekstern-skolevurdering/ekstern-skolevurdering/#a149051>

³⁷ NOU 2015:2: Å høre til

skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak 3. ledd gi elever og foreldre formelle rettigheter til å få behandlet slike saker etter forvaltningslovens regle.³⁸

Plikten til å sette inn tiltak

Opplæringsloven § 9 A-4, fjerde – og femteledd sier følgende:

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.³⁹

Kaos skole var klar over at Robert ikke hadde et trygt og godt skolemiljø. Dette var tema på mange av samarbeidsmøtene lærerne hadde, men lærerne la mest vekt på Robert sin atferd og fungering. De satte i gang mange tiltak med tanke på å endre Robert sin atferd. De ordnet et eget rom som han skulle skjermes på, han var med i samtalegrupper sammen med andre elever som hadde utagerende vansker, PPT hadde observasjoner og samtaler med Robert og han hadde eget tilsyn i alle friminutt. Alle tiltakene som Kaos skole satte inn var rettet mot Robert sin atferd. De ønsket å endre atferden til Robert. De var opptatt av at Robert var sosialt umoden, og at han måtte utvikle sine sosiale ferdigheter. Lærerne satte inn tiltak for å forbedre Robert sin sosiale modenhet. Både Opplæringsloven og «Mobbedommen» fastslår at det skal settes inn tiltak mot den som utøver krenkelse.⁴⁰ Kaos skole har ikke satt inn gode nok tiltak mot de som utøvde krenkelsene. Mor til Robert har ved flere anledninger nevnt navnet på en gutt som hun mener er lederen for de som mobber Robert. Kaos skole kan ikke dokumentere at de har satt inn tiltak mot vedkommende. De kan heller ikke dokumentere at de har satt i gang undersøkelser. Skolen burde ha startet en undersøkelsesprosess også med grunnlag i mor sine tilbakemeldinger, og ikke minst Robert sine tilbakemeldinger og varsel til flere ansatte ved skolen.

³⁸ Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

³⁹ Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringsloven)

⁴⁰ Eriksen, Bjørn. Elevkrenkelser, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020.

Kontaktlæreren til Robert har hatt mange samtaler med Robert og noen av guttene. Han ønsket at de skulle si unnskyld til hverandre, og bli venner igjen. Kaos skole drøfta ikke de konkrete tiltakene som ble satt inn med Robert. Medvirkning og barnets beste skal alltid være hovedfokus ved utarbeidelse av tiltak. Hva som er til elevens beste skal være et grunnleggende hensyn. Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 slår fast at barnets beste skal tas i betraktning etter norsk rett: *Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.* Artikkel 12 slår fast *at barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det.*⁴¹

Kaos skole kan ikke dokumentere at de har hatt en vurdering av hva som er det beste for Robert. De har ikke ivaretatt dette hensynet i tilstrekkelig grad i sitt arbeid med aktivitetsplikten. Robert har opplevd et skolemiljø som ikke fremmer trygghet. Kaos skole må legge vekt på hans opplevelse når de setter inn tiltak for å skape et trygt og godt skolemiljø for Robert på kort og lang sikt. Det kommer frem av «Mobbedommen» at skal det bli nødvendig å sette inn tiltak, skal de på forhånd drøftes med eleven, foreldrene, de som har nærmest kontakt med eleven og eventuelt sakkyndige. De sakkyndige i Kvalvik kommune er PPT. Kaos skole og PPT samarbeidet ikke godt nok for å finne riktige tiltak. I HR- står det *Lagmannsretten finner at kommunens, skolens og klassestyrerens strategi i dette tilfellet ikke har vært den rette. For det første er det særdeles vanskelig å justere sosial umodenhet hos en elev i løpet av kort tid. For det annet, og er det ikke minst viktig, kan man erfaringsmessig ikke løse denne typen mobbeatferd utelukkende med meglingsstrategi.*⁴² Lærerne på Kaos skole hadde gjentatte ganger meglet mellom Robert og de som mobbet han. Tiltakene Kaos skole satte inn var rettet mot Robert sine vansker. De var ment for å utvikle Robert sin sosiale kompetanse. Kaos skole har heller ikke latt Robert fått uttale seg, og de har heller ikke tatt hensyn og latt han medvirke på hvilke tiltak han mener kunne fungert best.

⁴¹ FNs konvensjon om barnets rettigheter

⁴² HR-2012-241-A

I Opplæringsloven 9 A-4 står det: *Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå*

- a) *kva problem tiltaka skal løyse*
- b) *kva tiltak skolen har planlagt*
- c) *når tiltaka skal gjennomførast*
- d) *kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) *når tiltaka skal evaluerast.*⁴³

Kaos skole har ikke laget en aktivitetsplan, da de mente at Robert var en del av uroen i guttegruppa. Kaos skole mente ikke det var riktig å lage en aktivitetsplan for Robert, da måtte de lage en for alle de andre elevene også.

Konklusjon

Kaos skole har ikke oppfylt aktivitetsplikten etter Opplæringsloven § 9 A-4. Kaos skole har ikke gjort det som med rimelighet kan forventes for å oppfylle Robert sin rett til et trygt og godt skolemiljø. Kaos skole må derfor oppfylle aktivitetsplikten etter § 9 A-4 i tråd med lovkravet. Kaos skole må dokumentere at det følges med og gripes inn ved alle uønskede hendelser, og at det er grepet inn på en forsvarlig måte, og det gis veiledning i tråd med PPT sine anbefalinger og mål i individuell opplæringsplanen. Dette med grunnlag av følge-med-plikten, gripe-inn-plikten, undersøkelsesplikten og tiltaksplikten.

Det er mange som har fulgt med og sett at Robert ikke har hatt et trygt og godt skolemiljø, men de har ikke snakket godt nok sammen og heller ikke satt dette i et system. De har opplevd det som enkelthendelser. Skolen har ikke fulgt godt nok,

⁴³ Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

men i overgangene fra time til friminutt. De har ikke fulgt godt nok med i gangen, i friminuttet og heller ikke i garderobes.

De har grepet fysisk inn ved akutte situasjoner, men det har vært for tilfeldig. Lærerne har blitt enige om at de skal legge en hånd bak på ryggen, og føre Robert inn, men de har flere ganger grepet for hardt inn. Det har vært for mange ansatte som skulle håndtere disse situasjonene, og de har ikke fremstått som trygge voksne for Robert.

Mange ved Kaos skole har sett at Robert ikke har et trygt og godt skolemiljø, men de har ikke varslet rektor godt nok. Det har vært mye snakking lærerne imellom, men de har hatt fokus på at Robert har så store vansker. De mener at det er hans egne utfordringer som gjør til at han kommer opp i uønskede hendelser.

Renholderen utførte sin plikt og sa ifra, men dette ble ikke tatt på alvor. Inge inspektør har vært klar over Robert sitt skolemiljø, men han har heller ikke varslet rektor. Rektor mener selv hun har varslet skoleeier, men skoleeier oppfattet ikke alvoret i situasjonen.

Kaos skole har ikke satt i gang med grundige og systematiske undersøkelser. De har heller ikke fulgt opp resultater fra elevundersøkelsen. Kontaktlæreren fant frem ei bok som alle ansatte skulle skrive ned små og store hendelser i, men denne ble bare brukt av noen. De har ikke undersøkt varslene de har fått.

Kaos skole har satt inn tiltak, men disse har kun vært knyttet opp mot Robert og han sine vansker. Tiltakene er ikke drøftet med Robert. Heller ikke med mor. Tiltakene har vært for tilfeldig, og de har ikke vært satt i system. Kaos skole må avdekke Robert sin subjektive opplevelse av skolemiljøet, og forhold som kan bidra til at Robert opplever inkludering og trygghet. Prinsippet om barnets beste må ligge til grunn for alle tiltak og avgjørelser skole gjør. Kaos skole må basere seg på undersøkelsene, analysene og Robert sine uttalelser. Når Robert krenkes, mobbes og trakasseres på skolen, blir hans grunnleggende menneskerettigheter brutt.⁴⁴

⁴⁴ Barnekonvensjonen

Robert har rett til å bli hørt. Den individuelle retten til et trygt psykososialt skolemiljø betyr at det er nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering av elever. Det innebærer at skolen må reagere når det skjer, og slå ned på alle tilløp til slike ord og handlinger.

Kaos skole har ikke skrevet en aktivitetsplan hvor de beskriver hvilke problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen setter i gang, når disse tiltakene skal gjennomføres, hvem som har ansvaret for å gjennomføre disse tiltakene og når og av hvem de skal evalueres.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø etter § 9 A-1. Dette legger grunnlaget for å fremme helse, trivsel og læring. For at denne retten sikres er det i 9 A-3 og 9 A-4 plikter som skolen må oppfylle.⁴⁵

Mor til Robert ønsker å sende en klage til Statsforvalteren, og det har hun rett til å gjøre. I Opplæringsloven § 9 A-6 står det om Statsforvaltaren si håndheving av aktivitetsplikten i enkeltsaker:

*Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Statsforvaltaren etter at saka er teken opp med rektor.*⁴⁶

⁴⁵ NOU 2015:2: Å høre til

⁴⁶ Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

Litteraturliste

Rettspraksis - Dommer:

HR-2012-241-A

Faglitteratur:

Eriksen, Bjørn. *Elevkrenkelseser*, Oslo: Cappelen Damm Akademiske, 2020.

Regelverk. Norske Lover:

1814 Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven).

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17>

1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

1989 Barnekonvensjonen: Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989
Ratifisert av Norge 8. januar 1991.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/>

1995 Forskrift om miljørettet helsevern for barnehager og skoler.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>

1998 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Lov
av 17.07.1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/opplaringsloven/id213315/>

2005 Lov om straff (straffeloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>

2017 Lov om likestilling og forbud mot diskriminering ((likestillingsloven,
diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og
diskrimineringsloven om seksuell orientering.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/likestillings--og-diskrimineringsloven/id2583238/>

Forarbeider

NOU 2015:2: Å høre til

<https://www.regjeringen.no/contentassets/35689108b67e43e59f28805e963c3fac/no/pdfs/nou201520150002000dddpdfs.pdf>

Prop. 57 L (2016-2017)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-57-l-20162017/id2539013/>

OT. PRP. Nr 72 (2001-2002)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-72-2001-2002-/id169160/>

Prop. 81 L (2019-2020) Internkontrollregler i sektorlovgivningen, tilpasning til ny kommunelov

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-81-l-20192020/id2697704/>

Regelverkstolkninger fra Udir 2010. Hentet 18.05.22

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/Udir-2-2010-psykososialt-miljo/Del-I/3/>

Regelverkstolkninger fra Udir. Hentet 18.05.22

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/ekstern-vurdering/ekstern-skolevurdering/ekstern-skolevurdering/#a149051>